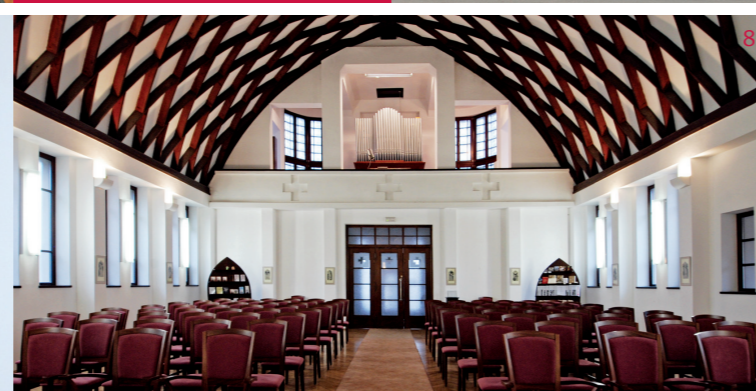
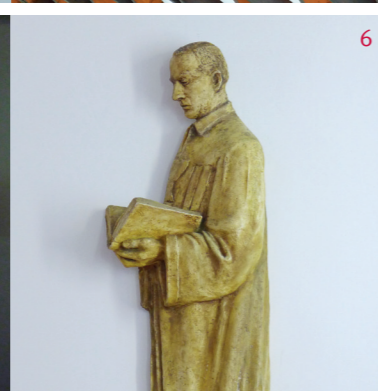
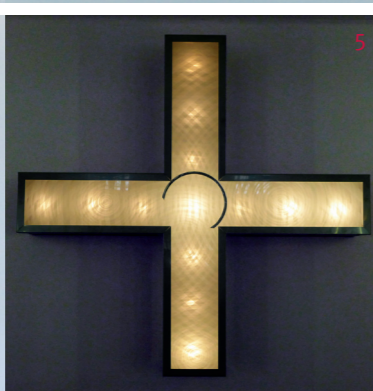
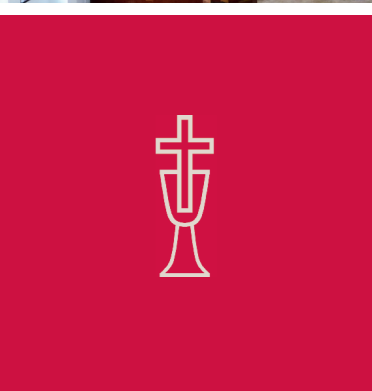

Ve Sboru Dr. Karla Farského se konají jak bohoslužby, tak i kulturní pořady, koncerty, výstavy apod., na které je zvána široká veřejnost. Sbor je živým místem setkávání s Bohem i mezi lidmi navzájem.

VLADIMÍR KRÝŠ se narodil 15. 6. 1897 jako prvorozený syn ze čtyř dětí podnikateli Gustavu Krýšovi a Josefě rozené Tampírové v Malšovicích u Hradce Králové. Absolvoval čtyřletou měšťanskou školu v Turnově. Mezi lety 1913 až 1915 se vyučil zedníkem u stavitele Eduarda Artla a zednického mistra Josefa Rybáře v Českém Dubu. Po vyučení byl od začátku roku 1916 zaměstnán u vídeňské stavební firmy Österreichisch-Ungarische Baugesellschaft, která ho vyslala na krátký pobyt do Krakova. Následně se podílel na stavbě cukrovaru a rafinerie v Hrušovanech u Brna. V srpnu téhož roku nastoupil vojenskou službu, ve které setrval až do roku 1920 a kde sloužil především u technických a stavebních oddílů. Po završení vojenské služby nastoupil do českodubské firmy Josef Najman, stavitel, kde zastával funkci stavitelského kresliče a stavbyvedoucího. Mezi lety 1920 až 1922 navštěvoval V. Krýš Mistrovskou školu stavební v zednickém oddělení při Státní průmyslové škole v Praze na Smíchově. V roce 1922 se oženil s Julíí Škodovou (1901–1965). Pokřtěný katolík V. Krýš mezi lety 1920 až 1922 přestoupil k ČČS. V roce 1927 si založil vlastní firmu podnikající pod názvem Architekt Vladimír Krýš, stavitel, Turnov. Svá studia uzavřel v roce 1929, kdy dosáhl oprávnění stavitele, které mu na základě zdařile složené zkoušky udělil Zemský úřad v Praze. Průřez tvorbou nadmíru pilného stavitele Vladimíra Krýše je velmi rozmanitý a vede od jednoduchých staveb nevybočujících z běžné dobové produkce po vrcholná díla v duchu expresivní moderny a zklidněné formy ovlivněné funkcionalismem, která se řadí mezi nejhodnotnější moderní stavby regionu. Nejpočetnější skupinu v Krýšových realizacích zaujímaly obytné, převážně rodinné domy, vily a v neposlední řadě i nájemní domy a zaměstnanecké kolonie. Z církevních staveb jsou známy jeho čtyři realizace. Kromě semilského sboru je to sbor v Turnově a ke konci 30. let 20. století postavil také dvě hřbitovní kaple s márnici – v Turnově a Frýdštejně. Vladimír Krýš předčasně zemřel po vážné nemoci 12. dubna 1951 v Praze.

ARCHITEKT

Náboženská obec Církve československé husitské v Semilech II - Podmoklicích Sbor Dr. Karla Farského v Semilech
Družstevní 389
513 01 Semily
tel. 481 62 55 43, 603 444 151
e-mail: cesh.semily@tiscali.cz
www.semily.ceshhk.cz
Bohoslužby se konají každou neděli od 9.00 hodin

Foto čtyřiaadvacetiletého Vladimíra Krýše

POPIS SBORU

Sbor je expresivní stavbou s dynamickým členěním hmot a gotickými reminiscencemi v podobě lomeného oblouku. Sborový sál má kýlovou střechu s lamelovou konstrukcí kosočtverečného rastru,⁽⁴⁾ která se pohledově uplatňuje v interiéru. Sálu je předsazena předsíň přístupná portikem se dvěma lomenými oblouky, na kterou nasedá organicky tvarovaný kůr s luxfery v zaoblených nárožích, k nimž přiléhají hranolové schodiškové přístavky prosvětlené také luxfery. Z kůru vyrůstá centrální věž aerodynamického tvaru tvořená odstupňovanými hranoly s přední zaoblenou částí, která má ve spodní partii kalich.⁽⁷⁾ Portikus nese název: „Sbor Dr. Karla Farského“ a rovnoramenný kříž. Administrativní prostory navazují na sborový sál v kubické přístavbě. Shodným, avšak drobnějším portikem je osazen i boční vstup jednodolního sborového sálu, který je po stranách prosvětlen úzkými okny v zapuštěných rámech. Motiv lomeného oblouku se promítl i do interiéru nejen tvarem stropu, ale ohraničuje i zapuštěné kněžiště a dva výklenky po jeho stranách,⁽¹⁾ ve kterých se nacházejí reliéfní

figury od Vladimíra Komárka (1928–2002) nazvané Mistr Jan Hus na kazatelně⁽²⁾ a Karel Farský v zamyšlení nad Písmem svatým⁽⁶⁾ z roku 1958. Od stejného autora pochází i grafické listy křížové cesty. Stůl Páně dle Krýšova návrhu zhotovil a daroval Antonín Kovář, truhlářský mistr ze Semil. Na dalším původním vybavení, které již není prezentováno, se výrazně podílela železnobrodská sklářská škola pod vedením profesora Oldřicha Žáka. Jednalo se o skleněný leptaný kříž obdobný s dnešním,⁽⁵⁾ který překrýval neonový kříž svítící zeleným světlem. Dále zde byly leptané obrazy na černém skle – Kristova hlava nad kněžištěm,⁽⁹⁾ kterou v 80. letech 20. století nahradila polopostava žehnajícího Krista od Jana Mastníka,⁽³⁾ a dále obraz Jana Amose Komenského loučícího se s vlastní. Na stole Páně byly křišťálové svícny. Po stranách kněžiště se nachází v měděných prosklených schránkách prst z rodného domu Mistra Jana Husa z Husince s kouskem kamene z černé kuchyně a třísky z podlahy světlice na jedné straně a na straně druhé je

uložena prst z rodného domu Karla Farského ze Škodějova. Kazatelna je z kněžiště vysunuta do prostoru lodi a je součástí dřevěného obložení s motivy rovnoramenného kříže. Ty se zde nacházejí i na zábradlí zapuštěného kůru.⁽⁸⁾ Varhany byly zakoupeny v roce 1941 u firmy Jan Tuček v Kutné Hoře. V 70. a 80. letech 20. století se podařilo realizovat několik větších oprav sboru – budova dostala novou střechu i fasádu a bylo zavedeno plynové vytápění. Proměnou prošel také interiér hlavní lodi. V roce 1986 byla v prvním patře budovy upravena zimní modlitebna. Dnes je zde kancelář farního úřadu a společenská místnost. Malá modlitebna byla zřízena v suterénu budovy. V letech 2002–2003 proběhla generální oprava celého objektu podle projektu turnovské firmy Design 4, a to zásluhou finančního daru Nadace B. J. Horáčka Českému ráji. Nové skleněné artefakty navrhla Kateřina Krausová. V rámci této rekonstrukce bylo kolumbárium, nacházející se původně pod kůrem a podél bočních stěn chrámové lodi, přemístěno do předsíně sboru.

GPS souřadnice

N 50.6013936°, E 15.3251678°

Více informací na

www.npu.cz/uop-li
sekce prezentace památek
www.semily.cz

V roce 2016 vydal NPÚ, ÚOP v Liberci ve spolupráci s obcí ČČSH v Semilech II – Podmoklicích a Libereckým krajem v rámci projektu Prezentace památek.

Text: Petra Šternová, čerpano ze studie autorky, Architekt Vladimír Krýš – stavitel sborů Církve československé husitské v Semilech a Turnově, Zprávy památkové péče 75, 2015, č. 2, str. 125–134 (zde další odkazy na literaturu a prameny k tématu) a z podkladů farářky ČČSH Lady Kocourkové. Historická dokumentace: pozůstalost V. Krýše ze soukromé sbírky Evy Tiché, Ústřední archiv a muzeum ČČSH
Mapa: © ČÚZK, Vladimír Vrabec
Fotografie: Petra Šternová, Michael Čtveráček
Grafická úprava: Michael Čtveráček
ISBN 978-80-87810-12-5

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LIBERCI

Liberecký kraj

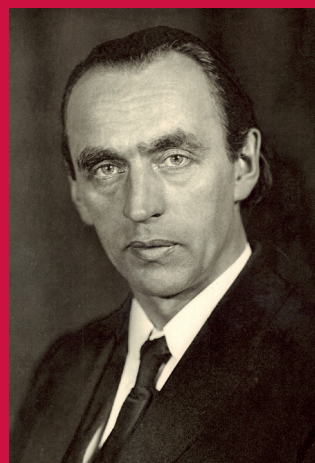

SEMILY

Sbor Dr. Karla Farského

Sbor Dr. Karla Farského se nachází v Podmoklicích, městské části Semil, které byly do 1. ledna 1939 samostatnou obcí. Situován je na křižovatce ulic Nádražní a Družstevní v blízkosti železniční trati. V roce 2016 se stal kulturní památkou registrovanou v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod číslem rejstříku 105910.

Na území Libereckého kraje, který byl součástí Východočeské (dnes Královehradecké) diecéze Církve československé, vyrostlo mezi lety 1925–1939 celkem sedm novostaveb sborů. Mimo Semily to byly sbory ve Vysokém nad Jizerou, Držkově, Jenišovicích, Přepěřích, Lomnici nad Popelkou a Turnově. Semilský sbor je, nejen v rámci širšího regionu, ale i v rámci celorepublikové produkce sborů, stavbou výjimečnou a jednou z nejoriginálnějších.

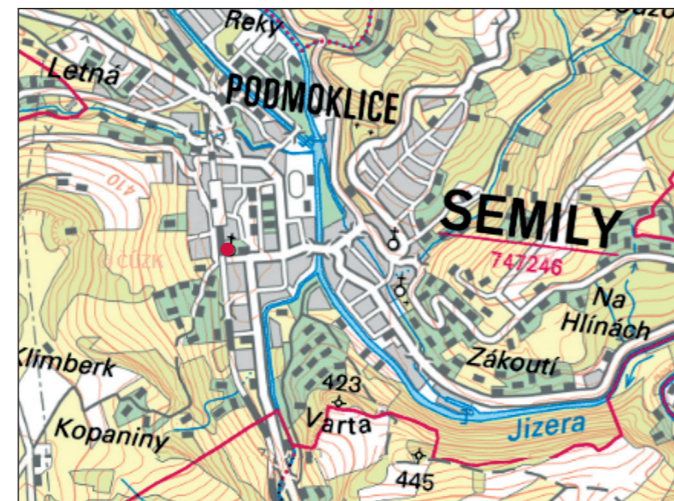

Fotografie Karla Farského od Františka Drtikola

HISTORIE CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ

Církev československá (dále ČČS), která své dnešní přízvisko husitská získala až v roce 1971, byla státem schválena 15. září 1920. Rozhodnutí k jejímu vzniku učinil Klub reformních kněží pod vedením Karla Farského (1880–1927) na svém valném sjezdu konaném 8. ledna 1920. Oznámení o tomto kroku bylo učiněno o dva dny později svoláním „Národu československému“, které bylo čteno při bohoslužbách v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze. Vznik nové církve byl vyvrcholením snah o reformu uvnitř římskokatolické církve, které probíhaly od druhé poloviny 19. století a vůči kterým se Vatikán ostře vymezil. Nová církev, k níž hromadně přecházeli katoličtí kněží i věřící, měla příznivce i v řadách obyvatel do té doby bez vyznání.

V prvních letech svého trvání se ČČS soustředila především na vytvoření vlastní liturgie a organizace. Podle sčítání lidu v roce 1930 se k ČČS hlásilo téměř 800 000 věřících. Snahou nové církve bylo i vytvoření vlastního programu pro stavbu sborů, který se měl jednoznačně vymezit proti tradičnímu schématu katolických kostelů. I přes to, že tyto snahy nebyly jednoznačně naplněny, došlo k postavení více než jednoho sta zajímavých staveb, jejichž architektonická podoba je velice různorodá. Zahrnuje v sobě průřez slohů od zprvu prosazované inspirace antickým chrámem, přes odmítaný historismus po modernu až k funkcionalismu,

který se ve třicátých letech 20. století stal téměř výhradním stylem. Architektonická kvalita sborů kolísá od staveb výjimečných od významných architektů, přes stavby průměrné až po podprůměrné bez architektonických ambicí zhotovené místními staviteli. Sbory ČČS jsou specifickými stavbami, které dokládají fenomén nové církve vzniklé na demokratických zásadách mladé Československé republiky. Mají veliký význam také z hlediska historie daného regionu, neboť jsou příkladem obrovské solidarity, nezištné práce a soudržnosti obyvatel, kteří si budovali „svůj sbor.“

STAVBA SBORU

Náboženská obec ČČS v Semilech byla založena již v roce 1920, avšak k jejímu schválení státem došlo až 11. dubna 1930. Před tímto datem byli semilští věřící příslušní k náboženské obci v Turnově. První bohoslužby se konaly počátkem roku 1921 v obecní kapli v Chuchelně. V Semilech se od roku 1922 pořádaly bohoslužby v městských sadech a sloužila k nim i přednášková síň městské radnice. Od roku 1928 byl využíván k bohoslužebným účelům také sál podmoklické sokolovny a po roce 1931 i chodba v prvním patře nové zdejší školy. Náboženská obec v Podmoklicích se otázkou výstavby sboru začala zabírat již roku 1930, kdy byla státem uznána. Vhodnou stavební parcelu jí nabídlo obecní zastupitelstvo, které počítalo s tím, že sbor se stane dominantou nově vzniklého podmoklického náměstí. Z tohoto důvodu došlo i ke změně regulačního plánu obce. V roce 1932 zde byla postavena dřevěná prozatímní zvonice, do které daroval zvony zdejší továrník Ladislav Bednář.

O stavbě samotného sboru bylo však rozhodnuto až v roce 1937 a zasadil se o ni především nový duchovní správce Jan Štukbauer. V listopadu 1937 byla vyhlášena architektonická soutěž. Zúčastnili se jí čtyři regionální stavitelé a architekti – Karel Andrejsek z Podmoklic, Rudolf Kousal ze Železného Brodu, Josef Schejbal ze Semil a Vladimír Krýš z Turnova. Vybrán byl po právu Krýšův návrh, „který vyhovoval po všech stránkách“. Mimo architektonických kvalit měl i nejpříznivější rozpočet. Druhou stavbou, která svým řešením nebyla bez zajímavosti, byl střizlivý návrh Karla Andrejska řešený v kombinaci s cihelným obkladem. Zbývající dva návrhy

Zvonice ČČS postavená v roce 1932 v místě plánované stavby sboru

postrádaly monumentalitu i autorskou tvůrčí invenci. V únoru 1938 obyvatelstvo Podmoklic podnětené i částí obecního zastupitelstva vzneslo četné protesty proti vzniku nového náměstí a umístění sboru v jeho středu. Bezvýchodnou situaci pomohla vyřešit až směna pozemků s Annou Bobkovou, chotí dílovedoucího z Nymburka. Nabídnutý pozemek v blízkosti železniční trati byl pro stavbu sboru méně vhodný, avšak v dané situaci byl jediným možným řešením. Slavnost položení základního kamene se konala 8. května 1938 za účasti biskupa Stanislava Korduleho.

Slavnost položení základního kamene za účasti biskupa Stanislava Korduleho 8. května 1938

PRŮBĚH STAVBY SBORU, JARO AŽ LÉTO 1938

Dokončení stavby věže sboru, léto 1938

Stavba probíhala překotně a za čtyři a půl měsíce byla hotová. Dozor nad ní měla Krýšova stavební firma a řada stavebních prací byla prováděna v režii rady starších. Truhlářské práce provedl Josef Lukeš z Bořkova, klempířské Jindřich Pelant a Josef Hradecký ze Semil, natěračské K. Buriánek a malířské Petr Jirásko a Josef Vlach ze Semil. Náklady na stavbu byly celkově vyčísleny na 298 452 korun. K slavnostnímu otevření sboru, které bylo zároveň i tichou manifestací pro mír a svobodnou republiku, došlo 18. září 1938. Sbor získal jméno zakladatele ČČS a jejího prvního patriarchy Dr. Karla Farského, rodáka z nedalekého Škodějova.